

POSTANOWIENIE

Dnia 28 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa B. Z.

przeciwko A. S.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności i ustalenie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 28 lutego 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 17 kwietnia 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**2) zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 2.700
(dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 kwietnia 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację powódki B. Z. od wyroku Sądu Okręgowego w C. z dnia 28 marca 2018 r. oddalającego jej powództwo o ustalenie, że postępowanie egzekucyjne prowadzone przeciwko niej przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w C. w sprawie Km (...) zostało wszczęte przez pozwanego wierzyciela A. S. bez tytułu wykonawczego, a po jego uzyskaniu nie został on przedłożony komornikowi i wskutek tego doszło do umorzenia egzekucji z mocy prawa (art. 823 k.p.c.) oraz o pozbawienie tytułu wykonawczego szczegółowo opisanego w pozwie wykonalności. U podstaw oddalenia powództwa i apelacji legło stwierdzenie, że postępowanie egzekucyjne toczy się w oparciu o wydane wierzycielowi tytuły

wykonawcze, nie zaistniały podstawy do jego umorzenia z mocy prawa, co było już weryfikowane w prawomocnie zakończonym postępowaniu ze skargi na czynności komornika. Ponadto brak daty wydania tytułu wykonawczego nie oznacza, że tytuł ten nie istnieje i nie uprawnia do egzekucji.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez powódkę. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazała, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne, które wymagają odpowiedzi na pytania:

1. „czy jest możliwe prowadzenie postępowania egzekucyjnego na podstawie oczywiście wadliwego tytułu wykonawczego bez uprzedniego wniosku o jego uzupełnienie/sprostowanie?”

2. „czy jest możliwe prowadzenie postępowania egzekucyjnego na podstawie oczywiście wadliwego tytułu wykonawczego, nie zawierającego obligatoryjnych elementów wskazanych w art. 325 k.p.c. w zw. z art. 361 k.p.c. w zw. z art. 783 § 2 k.p.c. w zw. z § 222 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 listopada 1987 r. Regulamin wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. z 1987 r., nr 38, poz. 218)?”

3. „czy data wydania orzeczenia jest jego obligatoryjnym elementem (art. 325 w zw. z art. 361 k.p.c.) i jaki jest jego skutek w sytuacji niemożności precyzyjnego ustalenia daty wydania orzeczenia?”

4. „czy brak daty wydania orzeczenia (i niemożność jej precyzyjnego ustalenia), ma identyczne skutki jak brak podpisu ?”

5. „czy w przypadku złożenia wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, bez załączenia tytułu wykonawczego (art. 797 § 1 k.p.c.) można uznać, że swój bieg rozpoczął roczny termin, o którym mowa w art. 823 k.p.c.?”

Ponadto w ocenie skarżącej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona ponieważ tytuł wykonawczy stanowiący podstawę egzekucji jest oczywiście wadliwy wobec braku umieszczenia na nim daty jego wydania, a zatem z uwagi na brak przedłożenia w ciągu roku od chwili wszczęcia postępowania egzekucyjnego prawidłowego tytułu wykonawczego, postępowanie egzekucyjne prowadzone przeciwko skarżącej uległo umorzeniu z mocy prawa.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Zagadnienia prawne sformułowane przez skarżącą nie spełniają wyżej sprecyzowanych w judykaturze Sądu Najwyższego wymagań. Argumentacja skarżącej jest jednostronna i ogranicza się do przedstawienia własnego poglądu prawnego w opozycji do stanowiska prawnego Sądu drugiej instancji. Sprowadza

się ona do tezy, że postanowienie o nadaniu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności nie opatrzone datą, jest orzeczeniem nieistniejącym w znaczeniu prawnoprocesowym i jako takie nie może być podstawą egzekucji, a jeżeli doszło do jej wszczęcia powinna ona podlegać umorzeniu.

Zagadnienia prawne sformułowane we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie mają znaczenia w sprawie. Właściwym środkiem prawnym pozwalającym dłużnikowi zwalczać uchybienia formalne popełnione przez sąd w toku postępowania co do nadania klauzuli wykonalności jest – dostosowane do tego zażalenie (art. 795 k.p.c.) (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1985r., III CZP 14/85, OSNC 1985, nr 12, poz. 192). Powództwo opozycyjne czy powództwo o ustalenie nie służy do weryfikacji postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu, może to bowiem nastąpić tylko w drodze zażalenia z powołaniem się na uchybienia proceduralne w toku postępowania klauzulowego (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 14 października 1993 r., III CZP 141/93, OSNC 1994, nr 5, poz. 102). Środkiem obrony formalnej zmierzającym do eliminacji naruszeń przepisów procesowych w toku postępowania egzekucyjnego i zapewnienia zgodnego z prawem przebiegu egzekucji są natomiast środki przewidziane w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym, w tym skarga na czynności komornika (art. 767 k.p.c.), zażalenie na postanowienie sądu (art. 767⁴ i 828 k.p.c.), wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego (art. 823 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do 8 września 2016 r. (Dz.U. z 2015 r., poz. 1311), art. 824 oraz art. 825 k.p.c.). Ani powództwo o ustalenie (art. 189 k.p.c.) ani powództwo opozycyjne, służące do merytorycznej obrony dłużnika przed toczącą się egzekucją (art. 840 k.p.c.), nie są właściwymi środkami prawnymi służącymi do zwalczania wadliwości formalnych postępowania egzekucyjnego lub klauzulowego. Nie są również instrumentem weryfikacji uprzednio prawomocnie zakończonego postępowania ze skargi powódki na czynności komornika w ramach którego domagała się umorzenia postępowania egzekucyjnego wytykając wadliwość tytułu wykonawczego (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 1996 r., III CZP 44/96, OSNC 1996, nr 9, poz. 117 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 1996 r., III CZP 61/96, OSNC 1996, nr 10, poz. 132).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, nie publ. i z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Bliższa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala przyjąć, by była ona – w powyższym rozumieniu – oczywiście uzasadniona. Przede wszystkim powódka zarzuty z którymi wiąże oczywistą zasadność skargi, czyni jednocześnie przedmiotem zagadnień prawnych, co pozostaje w logicznej sprzeczności. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym, ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne zagadnienie prawne, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, niepubl. i z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, niepubl.). Ponadto, jak wynika z uwag wyżej poczynionych wadliwości proceduralne klauzuli wykonalności nie mogą być zwalczane w postępowaniu, którego dotyczy skarga.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z 99 i art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz. U. z 2018, poz. 265).